

Kirsten, en daglejers datter.

(Af Ester Nørrelykke)

Kirsten Thomasdatter blev født i 1798 i Hornelund, Horne sogn, som ligger 10 km. nord for Varde. Hendes forældre var Thomas Pedersen og Dorthe Nielsdatter. Forældrene var indsiddere hos en gårdmand. Faderen gik i dagleje og moderen strikkede og spandt for fremmede. Kirsten var det 3. barn. Hun havde 2 ældre brødre og fik senere yderligere 4 søskende, 2 piger og 2 drenge. En bror Thomas Christian døde 1801 som 5-årig. En anden bror døde 1806 kun 4 måneder gammel. Hun mistede en tredje bror, Thomas Christian, der omkom som 14-årig ved en drukneulykke. Han var ko-hyrde på en eng ned til Linding å. Han fiskede for at fordrive tiden og faldt derved i vandet.

Kirsten blev konfirmeret 1814 i nabosognet Tistrup, så hun har allerede da været ude at tjene.

25 år gammel i 1823 var hun gravid og fødte en søn hjemme hos forældrene. Sønnen blev døbt Thomas Christian Hansen. Den udlagte far, Hans Peder Olesen var fra Brøndum, men tjente på en gård i Vamdrup. Om Kirsten også har tjent på de kanter, vides ikke, afgangslisten melder intet om, at hun havde været væk fra Horne sogn. Sønnen Thomas Christian blev opdraget hos bedsteforældrene.

I 1827 blev Kirsten gravid igen. Faderen var Søren Madsen, 30 år og møllersvend ved Tarm mølle. Det burde være et godt parti. Der blev lyst for det unge par i Horne kirke og vielsen skulle foregå d. 29. marts 1829, men de mødte ikke op og d. 5. maj noterede præsten at "Partiet ansetes for hævet indtil videre". Imidlertid fødte Kirsten en søn d. 10. april som blev døbt Mads Sørensen.

Endelig d. 26. oktober 1831 blev Kirsten gift med enkemand, distriktsbetjent (fattigfoged) Peder Thomsen. Allerede året før blev der lyst for parret i kirken, men Peder Thomsen havde problemer med at få

tilladelse af fattigvæsenet til at gifte sig igen, da han skyldte godt 22 Rigsdaler som han havde modtaget. Inden han kunne gifte sig, måtte han give fattigkommissionen pant i sit hus og gods.

I Peder Thomsens tidligere ægteskab var der 5 børn, de 3 ældste var dog konfirmeret og ude at tjene. Hans første hustru døde i 1828, hun begik selvmord ved at skære struben over. Præsten skrev, at årsagen var ulykkeligt ægteskab, armod og drikfældighed.

Kirsten og Peders ægteskab varede kun 3 måneder, da han begik selvmord i januar 1832. I maj måned nedkom Kirsten med deres dødfødte barn.

Nu stod Kirsten med 4 børn at forsørge, sine egne 2 drenge på 9 og 4 år samt Peders de 2 mindste, en dreng på 9 og en pige på 12 år. Hendes egen dreng på 9 havde ganske vist ophold hos hendes forældre, men hun har nok selv måtte sørge for tøj m.m. da forældrene fik fattighjælp.

Efter Peder Thomsens død, tillod fattigkommissionen, at Kirsten stadig fik en del af hans løn, nemlig 2 skæppe rug og 1 Mark 14 skilling imod at hun udleverede et messingskilt, som hendes afdøde mand selv havde bekostet, til den nye distriktsbetjent.

Imidlertid havde børnene af Peder Thomsens første ægteskab ikke fået arven efter deres mor, så nu krævede deres formynder, at den blev udbetalt og truede med at gøre udlæg hos stedmoderen. Kirsten protesterede, hvis hun ikke kunne få lov til at hensesidde i uskiftet bo, ville de 2 yngste stedbørn bliver overdraget til fattigkassens forsørgelse. Fattigkommissionen mente deres fordring gik forud for børnenes arv, da den havde ydet hjælp til alle børnenes opdragelse.

Amtmanden blev spurgt til råds, og svaret var, at da fattigkommissionens udlæg ikke var tinglyst kunne deres krav ikke gå frem for børnenes.

For at bedre Kirstens økonomi blev en gammel svag kone sat i pleje hos hende for 2 skilling daglig. Men efter 5 uger erklærede den gamle, at hun på ingen måde kunne være tjent med det opholdssted, hun ville hellere tilbage i fattighuset og sørge for sig selv.

I juli måned blev der holdt licitation over forsørgelsen af Peder Thomsens 2 mindste børn – 6 Rigsdaler årlig for hver.

Fattigkommissionen fik nys om, at Kirsten ikke forvaltede godset godt, og da man holdt auktion over huset og løsøret manglede en del effekter ifølge den registrering, foretaget straks efter Peder Thomsens død. Kirsten havde blandt andet solgt et fyrrebord, tallerkener, et messingbrillehus med 2 par briller, en kjole og en tørvespade. En kobberkedel havde hun pantsat for 4 Rigsdaler. Endelig havde hun givet en del til Peder Thomsens børn. Den ældste søn havde fået trøje, hat, støvler og en sølvurkæde. Den anden søn havde fået et åreladesæt og pigen et messingstrygejern. Hvad børnene havde modtaget kunne betragtes som en del af deres arv, men det Kirsten havde solgt måtte hun erstatte, mente fattigkommissionen. Amtmanden blev igen spurgt. Hans svar var, at Kirsten muligvis kunne afstraffes, men de bortkomne ting kunne ikke fremskaffes, da de ikke havde været forsynet med fattigkassens mærke og registreringen ikke tinglyst. Sagen mod Kirsten blev ikke til noget, da fattigvæsenet ikke ville risikere yderligere udgifter.

Ved folketællingen i 1834 tjente Kirsten hos en ugift aftægtsmand i Fruerlund, Horne sogn. Hos sig havde hun den 6-årige Mads. Ugen efter rejste hun og sønnen til Outrup sogn. Da de kom tilbage til Fruerlund året efter, var Kirsten gravid og fødte en datter i marts 1835. Faderen var en husmand i Outrup. Barnet døde 2 måneder gammel.

Kirsten rejste derefter med Mads til Hodde sogn i oktober 1836, hvor hun ernærede sig som pottemagerske.

I 1840 var de tilbage i Horne og boede hos Kirstens bror. I januar havde hun født endnu en pige, men hun døde allerede i maj måned samme år. Faderen var en mand i Tistrup. Om efteråret rejste Kirsten til Ansager sogn. Her blev hun og Mads i 4 år, Kirsten ernærede sig igen som pottemagerske og Mads blev konfirmeret i Ansager kirke 14. april 1844. Herefter skiltes deres veje, Mads tog tjeneste i Lindknud fra november og Kirsten rejste til Hodde sogn.

Her forsvinder Kirsten. Hun optræder tilsyneladende ikke noget steds i folketællingen 1845 og hun er ikke begravet i de omliggende sogne. Hun stod ikke fadder hos hendes søskendes børn. Begge hendes sønner blev gift og fik børn, men heller ikke her nævnes Kirsten som fadder. Hvor blev hun af???